

Arkitektur N

The Norwegian Review of Architecture / Arkitektur • Interiør • Landskap / nr. 5-2017 99. årgang kr. 149,-

*Peter Zumthor • Alma Oftedal • Snøhetta, Casson Mann • Roger Mann • Craig Dykers • Raja Moussaoui •
Kirsti Skulberg • Hilde Mortvedt • Alexander Eriksson Furunes, Sudarshan V. Khadka, Jago Boase •
studenter fra Bartlett og NTNU*

Vandringer i tid

I Sauda har Peter Zumthor satt opp nye milesteiner på veien inn til de gamle gruvene i Allmannajuvet. Snøhetta har tegnet det nye besøksenteret til verdensarvstedet Lascaux – en reise i tid og rom, inn i mørket og ut i dagen igjen.

En klassiker på vei hjem til oss alle

Den sadelformede stolen til Peter Opsvik har vært videreutviklet mange ganger siden lanseringen i 1984. Klassikeren er teknisk og miljømessig fornyet, men hovedideen er stadig like relevant.

Peter Opsviks stol "Capisco" vant Klassikerprisen under årets Designkonferanse på DogA. Det er bransjeforeningen Designindustrien (tidligere Møbel + Interiør) som står bak konferansen og prisen. I jurybegrunnelsen står det følgende:

Historien om Capisco er historien om en filosofi og det er historien om en klassiker som overlever sin samtid og fortsatt øker sin popularitet langt utover normal levetid for ethvert produkt. Capisco er et av designeren Peter Opsviks hovedverk og bærer hans viktigste kjennetegn; en sterk og unik form og en gjennomtenkt filosofi basert på kroppens behov for bevegelse og forandring.

Designindustriens Klassikerpris ble opprettet i 2015. Den skal bidra til å løfte frem gode norske designprodukter, både innenfor bransjen og for et bredt og allment publikum. Dette kan bidra til økt kunnskap om god norsk design og til økt interesse og bruk av norske produkter i privat og offentlig innredning. En slik pris kan også bidra økt internasjonal oppmerksomhet, både i kommersielle og i designfaglige sammenhenger. Statlige institusjoner som har ansvar for å samle og dokumentere designhistorien må forholde seg til slike utvelgelser som gjøres innen fagfeltet.

Også en annen av Peter Opsviks tidløse stoler, "Variable", var nominert til Klassikerprisen i år, sammen med Ingmar Rellings "Siesta". Så Capisco er i godt selskap. Alle de tre stolene fremstår som produkter som har vist seg å ha gyldighet utover en kort tidsperiode.

Andre produkter kan fortsatt verdsettes og trekkes

Hilde Mortvedt er interiørarkitekt MNIL og kunsthistoriker.

frem som eksempler på sin tids utvikling og endringer, uten at de er i aktiv bruk eller produksjon i dag. Disse produktene inngår i kulturarven og kunsthistorien. Men av en klassiker forventer vi at den fortsatt er aktuell og i bruk.

HÅGs kontorstol Capisco fikk stor oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt da den ble lansert i 1984. Den var en nyvinning, med sadelformet sete og et særpreget ryggstø. Stolen kan reguleres helt til stående stilling og gir stor variasjon og mulighet til bevegelse for brukeren. Capisco er både patentert og mønsterbeskyttet, noe som er uvanlig for møbler.

Capisco har mottatt mange priser, blant annet Klassikerprisen for god design fra Norsk Designråd allerede i 2001. Klassikerprisen for god design blir delt ut til bedrifter og designere for produkter som har vært på markedet i minst 10 sammenhengende år. Produktet må fortsatt være i salg og gi god inntjening.

Den opprinnelige stolen fra 1984 har blitt videreutviklet mange ganger, uten at dette er synlig for en vanlig bruker. Utforming og konstruksjon er endret på grunnlag av tilbakemeldinger fra brukere og produsent, endringer i internasjonale regler for kontormøbler, og økte klimakrav. Etter hvert ble det ønskelig med en reduksjon av bruk av skumplast i polstringen og andre tiltak som bedret klimaregnskapet for stolen. Peter Opsvik foreslo derfor for HÅG å utvikle Capisco ved å lage en plastvariant. Dette har gitt en lett, energieffektiv kontorstol som kan tilbys kundene til en lavere pris.

Capisco ble relansert i 2010. Den nye modellen, Capisco Puls, er en resirkulerbar plastvariant som bare har polstring der sittebenene møter setet. Capisco was relaunched in 2010. The new model, Capisco Puls, is fully recyclable, with a plastic shell that is only upholstered where your seatbones meet the seat.
Foto: Håg

Foto: Tollefsen

Den opprinnelige modellen fra 1984 er fullt polstret. Som i mange av Peter Opsviks møbler skal formen innby til bevegelse og gi rom for mange ulike sittestillinger. *The original model from 1984 is fully upholstered. Like many of Peter Opsvik's chairs, the form is intended to encourage movement and allow a wide variation of sitting positions.*

Foto: Håg

Relanseringen av HÅG Capisco Puls skjedde i 2010. Den nye versjonen er et godt eksempel på hvordan et konsept kan utvikles radikalt, og fortsatt være relevant. De grunnleggende karaktertrekkene ved den opprinnelige modellen er beholdt,

“

På møbelmessene har det vært jakten på "det nye" som har fått oppmerksomhet i media."

samtidig som uønskede aspekter er tonet ned og dagens behov og forventninger til et møbel er innfridd. Man har beholdt selve konseptet, som skal fremme ulike sittestillinger og støtte av kroppen, basert på et sete med sadelkonstruksjon og en ryggstøtte som også kan benyttes som støtte av forsiden av kroppen. Det som er endret er materialbruken. En tekstilpolstret tre- og metallform er blitt erstattet av en form støpt i plast, med et innfelt parti av tekstil der sitteknokene møter setet. Estetisk sett er stolen endret fra en massiv, tung form, til å ha et lett uttrykk. Det ser ut som om stolen er brettet og formet av et tynt plastark. Formen minner om en fugl brettet i japansk papirkunst, origami. Alle sentrale funksjoner er beholdt, som høyderegulering og innstillinger av sete og rygg. På grunn av endret konstruksjon og materialbruk er produksjonen veldig

forenklet og stolen er blitt mye lettere i vekt. Stolen tilfredsstiller dagens krav til bærekraftig produksjon og materialene kan gjenbrukes. Den er enkel å rengjøre og støvallergivennlig. Den eneste ulempen er at plasten kan fremstå som kald mot huden.

I Norge har vi få klassikere, sammenlignet med f.eks. Danmark. Vi har til nå ikke hatt noen sterk tradisjon for å arbeide frem klassikere, hverken hos møbelprodusenter, forhandlere, forbrukere eller formidlere og media. I Norge har det vært størst interesse for innovasjon og utvikling. Suksessen til møbler utformet etter "Balans-konseptet" førte til at en generasjon av norske designere ble opptatt av alternative sittestillinger. Fra 1970-tallet har norsk møbelindustri lagt stor vekt på forenkling av produksjonsprosesser, noe som har ført til mindre fokus på formale kvaliteter i produktene. På møbelmessene har det vært jakten på "det nye" som har fått oppmerksomhet i media. Klassikere oppstår både ved folkets dom, som for Stressless-produktene til Ekornes, som har oppnådd store salgstall over mange år, og gjennom aktiv merkevarebygging gjennom målrettet produktplassing og omtale. For å bli en klassiker må møblene være gjenkjennelige for mange og de må kunne knyttes til attraktive opplevelser. En klassiker kan gjerne ha en historie, om designeren, designprosessen eller mottakelsen. Folk liker å høre hva som er unikt med akkurat denne stolen. Derfor er det bra at det finnes priser som løfter frem klassikere, ut fra ulike kriterier og ståsteder. Det bidrar til

Capisco, lansert 1984. Capisco, launched 1984.
Foto: Håg

Capisco Puls, lansert 2010. Capisco Puls, launched 2010.
Foto: Michelle Arcila

økt kunnskap og interesse for norsk møbeldesign og til at det etableres en kanon av klassikere. Capisco er en verdig vinner av årets Klassikerpris også fordi den etter 33 år fortsatt er en av de mest populære og solgte kontorstolene i Norge. Klassikeren

“

Det er bra at det finnes priser som løfter frem klassikere, ut fra ulike kriterier og ståsteder.”

Tripp-trapp, som også er designet av Peter Opsvik, har allerede gjort sitt inntog i alle norske hjem. Jeg spår at Capisco snart kommer hjem til oss alle!

Hilde Mortvedt

A classic on its way home to you. Peter Opsvik's chair "Capisco"

By Hilde Mortvedt

Peter Opsvik's chair "Capisco" won the Classics Awards at this year's design conference at Design and Architecture Norway. The award was instigated in 2015 by the design industry, to acknowledge and promote good Norwegian design products.

A classic is defined by the fact that it is still in production and use at a time when its contemporary products have faded into history, says Hilde Mortvedt. Capisco, with its saddle seat and multiple sitting positions, was innovative when it was first launched in 1984. Since then it has had several updates, and its latest incarnation, launched as "Capisco Puls" in 2010, has been reconceived for greater environmental sustainability. The plastic seat and metal swivel frame are fully recyclable. Foam upholstery is kept to an absolute minimum. The chair is easy to clean and better for dust allergies.

But the original upholstered Capisco is also still in production, and after 33 years it is still one of the most popular and bestselling office chairs in the country.

Hilde Mortvedt is an interior architect MNIL and an art historian.